

KONVENCIJA O PRAVIMA DETETA I UČENIČKI PARLAMENTI

Konvencija o pravima deteta – opšte informacije

Rad i funkcionisanje učeničkog parlamenta temelji se na Konvenciji o pravima deteta.

Konvencija o pravima deteta najznačajniji je dokument koji se bavi pravima dece. Ova Konvencija, prvi put u istoriji, izdvaja decu kao posebnu kategoriju kojoj su zagantovana određena prava. Konvenciju o pravima deteta usvojena je na Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija 1989. godine.

Skoro sve zemlje sveta obavezale su se, prihvatajući međunarodnu odgovornost, da primenjuju prava koja su ovim dokumentom zagantovana. SFRJ je Konvenciju o pravima deteta ratifikovala 1990, a Srbija je preuzela obaveze iz svih ratifikovanih međunarodnih ugovora da preduzme sve potrebne zakonodavne, administrativne i ostale mere za ostvarivanje prava priznatih Konvencijom, kao i obavezu da sa odredbama Konvencije upozna i odrasle i decu.

Iako ne postoji pravo koje je važnije od drugih, četiri prava iz Konvencije o pravima deteta podignuta su na viši nivo, jer bez njihovog ostvarivanja ne može da se ostvari ni jedno drugo pravo iz ovog dokumenta. Reč je o tome da u određenim situacijama pojedino pravo može biti veoma važno. Zbog toga se ova prava nazivaju principi:

- **pravo na život, opstanak i razvoj** (član 6): svako dete ima neotuđivo pravo na život, a država ima obavezu da obezbedi njegov opstanak i razvoj;
- **pravo na nediskriminaciju** (član 2): sva prava primenjuju se na svu decu bez diskriminacije (bez obzira na rasu, boju kože, pol, jezik, veroispovest, političko ili drugo uverenje, nacionalno, etničko, ili socijalno poreklo, imovinsko stanje, onesposobljenost, rođenje ili drugi status deteta, njegovog roditelja ili zakonskog staratelja);
- **pravo na najbolji interes deteta** (član 3): svi postupci koji se tiču deteta preduzimaju se u skladu sa njegovim najboljim interesom;
- **pravo na participaciju** (član 12): dete ima pravo na slobodno izražavanje sopstvenog mišljenja i pravo da se njegovo mišljenje uzme u obzir u svim stvarima i postupcima koji ga se tiču.

Za ostvarivanje prava deteta odgovorna je država, institucije, ali i profesionalci/ke koji/e rade sa decom, roditelji i sama deca.

Prava nisu nešto što odrasli daju deci, što deca treba da zasluže, već ih deca stiču samim rođenjem i to im niko ne može oduzeti, čak ni u situaciji kada ne postoji akt priznanja nekog prava, odnosno kada se neko pravo detetu krši.

Nije dovoljno samo znati koja su dečija prava, već je potrebno znati kako da ih ostvarimo. Dobar način da razumemo i ostvarimo naša i tuđa prava jeste sticanje praktičnog iskustva u školi i učeničkom parlamentu.

Nediskriminacija

Suština ovog principa je da se sva prava primenjuju na svako dete, bez izuzetka, i da je obaveza države da deci pruži zaštitu od bilo kog oblika diskriminacije. Nediskriminacija se zasniva na

osnovnom načelu savremenog prava o jednakosti svih ljudi. Svaka država dužna je da sprečava i sankcioniše diskriminaciju da bi obezbedila ostvarivanje međunarodno garantovanih ljudska prava.

Diskriminacija je svako razlikovanje, isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva koje se zasniva na nekom nedozvoljenom razlogu i ima za cilj ili posledicu ugrožavanje ili onemogućavanje ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Pravo na nediskriminaciju formulisano je odredbom člana 2 Konvencije o pravima deteta i predstavlja jedan od njena četiri principa.

Konvencijom se zabranjuje diskriminacija po više osnova: prema rasi, boji, polu, jeziku, religiji, političkim ili drugim uverenjima, nacionalnom, etničkom ili socijalnom poreklu, imovinskom stanju, onesposobljenosti, rođenju ili drugom statusu deteta, njegovih roditelja, zakonskih staratelja ili članova/ica porodice.

Put ka diskriminaciji

Stereotipi i predrasude mogu dovesti do diskriminacije.

Stereotipi (generalizacije) su uopštene predstave o osobinama pripadnika/ca neke grupe. Oni mogu biti pozitivni i negativni. Na primer, pozitivan stereotip je da svi dečaci vole fudbal, a negativan da su sve plavuše glupe. Ako je stereotip pozitivan, ugrožava pravo nekog/neke pripadnika/ce grupe na različitost; a ako je stereotip negativan, ugrožava sve pripadnike/ce grupe.

Jedan od razloga formiranja stereotipa je što nam je tako – lakše! Ulažemo manji napor nego kada bismo stvarno pokušali da upoznamo pripadnike/ce neke grupe. Stereotipi često dovode do **predrasuda – negativnih stavova prema pripadnicima/ama neke grupe.** Predrasude su praćene snažnim emocijama, teško se menjaju i mogu da utiču na ponašanje ljudi. Diskriminacija je ponašanje koje proističe iz predrasuda (na primer, ukoliko neko ima predrasude prema pripadnicima/ama određene etničke grupe, može da odbije da radi sa njima).

Da bismo se borili protiv stereotipa i predrasuda, treba da razlikujemo činjenice od uverenja!

Polna diskriminacija

Da li znate?

Na prestižnom teniskom turniru u Wimbledonu novčana nagrada u ženskoj i muškoj konkurenciji izjednačena je tek 2007. godine!

Žene još uvek ne mogu da kroče na Svetu goru, mada, kao i muškarci, izdvajaju novac za obnovu Hilandara!

Policijske i vojne akademije primale su samo muškarce do nedavno!

Banke često prilikom omogućavanja kredita traže da se podigne hipoteka na neku nepokretnu imovinu. Žene su u neuporedivo manjem broju vlasnice imovine tako da često ne mogu da podignu kredite!

Nastavnici/e očekuju od devojčica da budu tiše i mirnije na času od dečaka - smatra 70% devojčica i dečaka u jednom istraživanju iz 2007. godine!

Vrednosti ženskih i muških likova u čitankama za osnovnu školu Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva iz Beograda veoma se razlikuju. Najveća vrednost za ženske likove su deca i porodica, a za muške patriotizam!

U našoj zemlji 90% muškaraca u porodici nikad ne sprema hranu, ne pegla i ne pere veš (prema jednom istraživanju iz 2006. godine).

Već je rečeno da je diskriminacija svako razlikovanje, isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva koje se zasniva na nekom nedozvoljenom razlogu i ima za cilj ili posledicu ugrožavanje ili onemogućavanje ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Diskriminacija može biti zasnovana na različitim nedozvoljenim razlozima, kao što su pripadnost određenoj rasi (rasizam), konfesiji (konfesizam), starosnoj dobi (ejdžizam), etničkoj grupi (etnicizam) ili naciji (nacionalizam), upotreba određenog jezika (lingvicizam), ili postojanje nekog telesnog nedostatka (ejblizam).

Ako se diskriminacija zasniva na pripadnosti određenom polu, ako su nekome uskraćena određena prava i slobode samo zato što je žena ili muškarac, reč je o polnoj diskriminaciji ili seksizmu. Iako najviši pravni akti, u prvom redu nacionalni ustavi i zakoni, garantuju zaštitu ljudskih prava - svi smo svedoci/kinje postojanja polne diskriminacija.

Diskriminacija može biti namerna i nenamerna. Namerna diskriminacija podrazumeva svesno ugrožavanje nećijih prava, a nenamerna se dešava slučajno, odnosno, ne postoji želja da se neko ugrozi. Na primer, namerna diskriminacija vidljiva je kada pojedine kompanije zahtevaju od žena da se, prilikom zapošljavanja, obavežu da neće rađati decu u narednih nekoliko godina. Nenamerna diskriminacija može se prepoznati u školi, na primer kada nastavnici/e više podstiču devojčice da se bave društvenim naukama, a dečake da se bave prirodnim naukama.

Uzimajući u obzir ko vrši diskriminaciju, govorimo o individualnoj, institucionalnoj i strukturalnoj diskriminaciji.

Individualna diskriminacija je kada pripadnik/ca jedne grupe diskriminiše pripadnika/cu neke druge grupe (na primer, nastavnici/e očekuju da devojčice budu tiše i mirnije na času od dečaka; u domaćinstvu još uvek postoji stroga podela na muške i ženske poslove).

Institucionalna diskriminacija je kada institucija diskriminiše pripadnike/ce neke grupe (različita novčana nagrada u ženskoj i muškoj konkurenciji na Vimbldonu; zabrana pristupa ženama na Svetu goru; nemogućnost školovanja žena na policijskim i vojnim akademijama; stereotipno prikazivanje ženskih i muških likova u čitankama).

Strukturalna diskriminacija je kada ne postoji namera institucije da diskriminiše pripadnika/cu neke grupe, ali to se ipak dešava (na primer, banke, naravno, nikad ne zabranjuju bilo kome da uzme kredit, ali često postavljaju takve uslove da žene ne mogu da koriste kredite).

Prethodni primeri pokazuju da je diskriminacija prisutna u različitim sferama života, često kao prepreka koja se ne može videti, tzv. *stakleni plafon*.

Prvi korak u borbi protiv diskriminacije je imenovanje ovih pojava (davanje pravog imena ovakvim društvenim pojavama koje precizno opisuje pojavu i ne smanjuje njen značaj ni težinu). Drugi korak je da se o tim pojavama otvoreno govori u društvu, a treći da se pronađu saveznici/e koji/e će pomoći da se položaj diskriminisane grupe popravi.

Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije prema ženama (CEDAW)

Pošto postojeći mehanizmi za zaštitu ljudskih prava nisu bili dovoljni za zaštitu prava žena, Ujedinjene nacije su 18. decembra 1979. godine donele Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije prema ženama (CEDAW). To je jedan od najvažnijih dokumenata na kome se zasniva borba za ostvarenje ženskih prava. Konvenciju je potpisalo 184 zemlje, odnosno 90% članica Ujedinjenih nacija, a među njima je i naša zemlja (od 1981. godine). Potpisivanje ove Konvencije znači da je, između ostalog, država dužna da svake četvrte godine Komitetu Ujedinjenih nacija podnosi izveštaj o stanju ženskih prava, odnosno o položaju žena u zemlji, kao i o konkretnim merama koje preduzima da bi se situacija u kojoj žene žive popravila.

Diskriminacija je često prisutna i u jeziku. Jezik je važan pokazatelj ukupnih odnosa u društvu i korektna upotreba jezika treba da obezbedi vidljivost svih i doprinese poštovanju ljudskih prava.

Seksizam u našem jeziku ogleda se i u korišćenju različitih ružnih naziva za žene, kao i u korišćenju muškog roda za nazive zanimanja žena. Interesantno je da postoje nazivi zanimanja u ženskom rodu za zanimanja koja su društveno manje cenjena i plaćena (domaćica, spremačica, sekretarica, čistačica...), a istovremeno postoji otpor u društvu da se koriste nazivi zanimanja u ženskom rodu za dobro plaćene i ugledne profesije (ministarka, psihološkinja, direktorka, poslanica...).

Pošto dosadašnja jezička praksa podržava diskriminaciju, oni/e koji/e žele da koriste korektan jezik suočavaju se sa različitim problemima, najčešće im se kaže da je to »jezički nepravilno« i da »nije u duhu našeg jezika«. Ovakvi stavovi nisu opravdani jer ne uzimaju u obzir da je jezik dinamičan i da treba da prati promene u društvu (na primer, pre sto godina žene se nisu bavile pojedinim zanimanjima, pa zato i nisu postojali odgovarajući nazivi za ta zanimanja u ženskom rodu).

O čemu učenički parlamenti treba da vode računa kako bi izbegli polnu diskriminaciju

- * Prilikom planiranja, parlament treba da proceni kako će određene akcije uticati na devojke, a kako na mladiće i da obezbedi aktivnosti koje unapređuju položaj i jednih i drugih.
- * Članice i članovi parlamenta treba da koriste neseksistički jezik, koji će učiniti vidljivim oba pola.
- * Devojke i mladići u rukovodstvu parlamenta treba da budu proporcionalno zastupljeni u odnosu na ukupan broj učenika/ca u školi.
- * Predsednik/ca i zamenika/ca određenih sektora u parlamentu treba da budu različitog pola.

Participacija – učešće – saradnja

Učenički parlament je dobar mehanizam za participaciju (učestvovanje) učenika/ca u školskom životu.

Rasprostranjeno je mišljenje sa su deca nekompetentne ličnosti u čije ime i za čiji račun odrasli treba da donose odluke. Međutim, postavlja se pitanje, **da li odrasli najbolje zastupaju interese dece i da li uopšte uvažavaju njihovo mišljenje?** Kada je mišljenje deteta povodom određenog pitanja slično mišljenju odrasle osobe, tada problem ne postoji. Ali, ukoliko se mišljenje deteta razlikuje od mišljenja odrasle osobe, postaje izuzetno značajno da dete bude saslušano i njegovo mišljenje uzeto u obzir.

Participacija je proces komunikacije čiji je cilj učešće u donošenju odluka. Osnovu participacije čini izražavanje sopstvenog mišljenja i slušanje i uvažavanje mišljenja drugog. Dete ima pravo da prima i dobija informacije, preduzima aktivnosti i izražava svoje mišljenje; ima pravo da njegovo mišljenje bude uvaženo i da učestvuje u donošenju svih odluka u stvarima koje ga se neposredno tiču, odnosno koje su za njega važne, kao i mogućnost udruživanja sa drugima. Kao subjektu prava, detetu

je Konvencijom priznata mogućnost da bude saslušano i konsultovano u vezi sa svim stvarima i odlukama koje ga se neposredno tiču.

Pravo na participaciju, član 12. Konvencije: *Deteta ima pravo na slobodno izražavanje svoga mišljenja i pravo da se njegovo mišljenje uzme u obzir u svim stvarima i postupcima koji ga se neposredno tiču, u zavisnosti od uzrasta deteta.*

Odrasli ne mogu bez znanja i konsultacija sa decom da donose odluke u njihovo ime, ali to ne znači da se deci daje potpuna autonomija niti preuzimanje potpune kontrole nad procesom odlučivanja, tj. samostalno donošenje svih odluka.

Aktivno učestvovanje dece u životu škole i radu učeničkog parlamenta zasniva se na grupi **participativnih prava**, koja je obuhvaćena sledećim članovima Konvencije:

- **Pravo na informisanje**, član 17: *Deca imaju pravo na pristup informacijama i materijalima iz različitih izvora. Država će podsticati sredstva javnog informisanja da šire informacije od koristi za dete, preduzimati mere zaštite od štetnih informacija i sadržaja.*
- **Pravo na udruživanje i mirno okupljanje**, član 15: *Deca imaju slobodu udruživanja i mirnog okupljanja sa ograničenjem zaštite javnog zdravlja, morala i prava drugih.*
- **Pravo na slobodu izražavanja**, član 13: *Deteta ima pravo da slobodno izražava svoje poglede, da traži, prima, saopštava, informacije i ideje svih vrsta i na razne načine....*
- **Pravo na privatnost**, član 16: *Deteta ima pravo na zaštitu privatnosti, dom, porodicu, ličnu prepisku, zaštita časti i ugleda, narušavanje fizičkog i psihičkog integriteta.*
- **Obrazovanje koje će promovisati vrednosti ljudskih prava i demokratije**, član 29: *Obrazovanje će imati za cilj razvoj detetove ličnosti, talenta, mentalnih i fizičkih sposobnosti do njihovih krajnjih mogućnosti. Obrazovanje će pripremati dete za aktivan život u slobodnom društvu...*
- **Pravo na slobodu misli, savesti i veroispovesti**, član 14: *Država će poštovati pravo deteta na slobodu misli, savesti i veroispovesti...*

Deca i odrasli su zajedno u procesu participacije. Ponekad, deca mogu samostalno da se udružuju i donose odluke o problemima koji ih se tiču. Međutim, u velikom broju slučajeva, saradnja dece i odraslih neophodna je da bi se što uspešnije donela i sprovedila neka odluka. Odrasli nisu jedini koji znaju šta je dobro za dete, već kroz proces participacije uče kako da saslušaju i uvažavaju mišljenje deteta. Tako se stvaraju pretpostavke da i deca preuzmu odgovornosti u skladu sa svojim stepenom zrelosti.

Participacija je primenljiva i realno ostvariva u svim aspektima života; sva deca, bez diskriminacije, mogu da participiraju u donošenju odluka. Mladi su zainteresovani da učestvuju u porodičnom i školskom životu, kao i u životu svoje lokalne zajednice. Učenički parlament predstavlja dobar mehanizam pomoću koga učenici/e mogu da participiraju u različitim oblastima.

Lestvica participacije – nivoi učešća dece u aktivnostima

Autor lestvice Rodžer Hart

Učestvovanje:

10 Deca upravljaju Deca odlučuju šta će se raditi, a odrasli se uključuju samo ako deca zatraže pomoć.

9 Deca vode – odrasli pomažu Deca vode u odlučivanju uz pomoć odraslih.

8 Zajedničko odlučivanje Odrasli i deca zajedno odlučuju po principu jednakosti.

7 Konsultacije Odrasli konsultuju decu i pažljivo razmatraju njihovo mišljenje, a zatim odlučuju uzimajući u obzir sve stavove.

6 Poziv Odrasli podstiču dečije ideje, ali donose odluke potpuno samostalno u skladu sa vlastitim pogledima.

Lažno učestvovanje:

5 Privid Odrasli odlučuju šta će se raditi. Nakon toga, deci je omogućeno da odlučuju o nekim sasvim nebitnim stvarima.

4 Dekoracija Odrasli odlučuju šta će se raditi, a deca učestvuju pevajući, igrajući ili statirajući u nekim ceremonijama, obično sa ciljem da proizvedu emocionalnu reakciju kod odraslih posmatrača.

3 Manipulacija Odrasli odlučuju šta će se raditi, a zatim pitaju decu da li se slažu (pri čemu oni moraju da se slože).

Neučestvovanje:

2 Odrasli upravljaju »uz smešak« Odrasli donose sve odluke, a deci se govori šta treba da rade uz objašnjenje razloga.

1 Odrasli upravljaju Odrasli donose sve odluke, a deci se ne govori ništa osim onoga šta treba da urade.

0 Nula Deca su u potpunosti ignorisana u svim odlukama i aktivnostima.

U svakodnevnom životu nije uvek moguće obezbediti potpuno ravnomerno učešće deteta u odlučivanju i aktivnostima. To zavisi od uzrasta deteta, okolnosti u kojima se odluka donosi, sadržaja teme odlučivanja, interesa/prava druge strane. Svaki oblik učešća je na svoj način prihvatljiv, moguć ili opravdan u datoj situaciji. Ako dete iznese svoje mišljenje, odrasli ovo mišljenje treba da uzme u obzir, ali to ne znači da će dete u svakoj prilici odlučivati. Ako odrasli postupaju suprotno od dečijeg očekivanja, moraju da pružaju jasnu povratnu informaciju zbog čega je drugačije odlučeno.

Nepovoljni činioci za participaciju:

- **tradicionalni obrasci postupanja prema deci** (poštuje se poslušnost i pasivnost (dobro dete je ono koje je poslušno); zatim, rasprostranjeno je mišljenje da deca/mladi nisu dovoljno kompetentni/zreli da učestvuju u donošenju odluka i preuzimanju akcija),
- **opšta društvena klima** (ne traži se i ne podstiče stvarna participacija mladih, a ni odraslih),
- **opšta doktrina** (u našem obrazovanju od učenika se ne očekuje stvarno aktivno učešće),
- **zablude vezane za participaciju** (participacija dece negativno će se odraziti na stabilnost porodice i autoritet odraslih; deca/mladi moraju prvo da nauče da prihvataju odgovornost za svoje postupke, pa tek onda da dobiju mogućnost da participiraju; mladi nisu zainteresovani za ostvarivanje svojih participativnih prava, svesni su da još nisu dovoljno spremni za participaciju – zašto im se onda ta prava nameću i sl.).

Participacija kroz učenički parlament je proces – treba ga pokrenuti i negovati.

Bez participacije učenika/ca, učenički parlament ne postoji, on je samo dekoracija za manipulaciju.

Pozitivni efekti participacije

Dete koje zna da izrazi svoje mišljenje i potrebe i razvije veštine saradnje imaće veći stepen samopouzdanja i biće spremnije da učestvuje u donošenju odluka i preuzme odgovornost za njih. Ono će biti spremno da, poštujući demokratske principe, uvaži svako ljudsko biće. Osnažena deca pružiće mogućnost odraslima da i sami budu efikasniji i odgovorniji i da donose odluke koje odgovaraju dečijim potrebama. Na ovaj način oni dele odgovornost sa decom i sigurniji su u ispravnost odluke. Deca koja su na ovaj način proživela i usvojila participativni model osnova su demokratizacije društva.

Svest o svojim pravima i odgovornost prema drugim pojedincima, sposobnost odbrane svojih prava pred drugima i sposobnost odbrane prava drugih od sebe samih efikasno se može učiti samo participacijom u zajedničkim aktivnostima.

UČENIČKI PARLAMENTI

Učenički parlament učenicima/ama omogućava demokratski način udruživanja radi zastupanja interesa svih učenika/ca u školi, kao i njihovo učešće u donošenju odluka koje ih se neposredno tiču.

Prvi Učenički parlament u Srbiji započeo je sa radom u Užicu u Užičkoj gimnaziji!

Kako i kada je sve počelo?

Na početku, 9. juna 2001. bio je Gimnazilend – celodnevna manifestacija koju su osmislili/e učenici/e, uz veliku podršku direktorke Dragane Đurić. Organizovne su različite aktivnosti u dvorištu škole: javna debata, veselo takmičenje profesora/ki i učenika/ca – igre bez granica, koncert gimnazijskog benda, slikanje murala na zidu fiskulturne sale, finalna košarkaška utakmica.

U neformalnom razgovoru pojavila se ideja da male grupe koje su organizovale aktivnosti treba objediniti i onda pripremiti sledeće akcije, voditi Gimnazilend kao »državu«.

Od početka septembra »radna grupa« mladih, koji su imali značajna znanja i iskustva u omladinskom aktivizmu, planiraju strukturu svoje organizacije, daju joj ime parlament (*Ako smo mi »država« zvana Gimnazilend, a učenici/e Gimnazoidi, onda će organizacija koja vodi tu državu da se zove parlament i organizuje život u školi prateći naše potrebe!*). Ubrzo pišu statut, biraju grb, skupljaju ideje po odeljenjima... Svako odeljenje ima po dva parlamentarca/ke, parlament ima predsednika/cu iz četvrtog razreda i potpredsednike/ce iz prva tri razreda. Da bi se slične akcije grupisale, formiraju se »ministarstva« sa posebnim nazivima: Ministarstvo spoljnjih poslova – za sve susrete, izlete, kontakte sa drugim ustanovama, organizacijama; Ministarstvo unutrašnjih poslova – za kontakte sa profesorima/kama; Ministarstvo finansija – da obezbedi donacije; Ministarstvo kulture; Ministarstvo sporta; Ministarstvo za informisanje – da javnost informiše o događanjima u školi i dr. Iz svakog tog ministarstva po jedan predstavnik/ca – ministar/ka ulazi u sastav Vlade. Bira se i predsednik/ca vlade koji/a usklađuje akcije.

Prve aktivnosti i akcije prvog učeničkog parlamenta u Srbiji

To su bili entuzijasti, operativci koji su radili na pripremi i sprovođenju akcija (a akcija je bilo mali milion).

Osnivačka skupština 13. oktobra u okviru proslave Dana škole održana je svečana osnivačka skupština, kojoj su prisustvovali gosti i gošće. Naravno, parlament je već radio, jer je članstvo izabrano u septembru. Između ostalog, Dan škole osmislili su i realizovali učenici/e iz parlamenta.

Parlament osniva đачku zadrugu 16. novembra 2001. osnovali su Đačku zadrugu »Sklopka«, kako bi svojim radom obezbedili prihode za akcije parlamenta; najviše su planirane intelektualne usluge.

Parlament učestvuje u projektu Moderna škola – moderno društvo U okvir ovog projekta, škola dobija savremenu opremu (računari, školski razglas sa malom radio–stanicom, video–kamera, digitalni fotoaparat, deset šatora...), a sprovodi se i niz edukativnih programa za zainteresovane učenike/ce (savremene tehnologije, novinarske obuke, dramske radionice, umetničke radionice...)

Berza Akcija razmena svega i svačega između učenika/ca realizovana je pred Novu godinu.

Filmovi jednom nedeljno U svečanoj sali Gimnazije, sredom uveče, članovi/ice parlamenta organizuju projekcije umetničkih filmova koji nisu na bioskopskom repertoaru.

Razgovori sa stručnjacima/kinjama Četvrtkom se organizuju susreti koji pomažu u profesionalnoj orijentaciji – pozove se neko ko je završio određeni fakultet, na oglasnoj tabli se objavi ko će to biti, pa svi/e koji planiraju da upišu taj fakultet dođu i mogu da razgovaraju sa njim/om.

Radio emisija Parlament ima svoj termin na Radio Užicu, jednom nedeljno po sat vremena; vode emisije, program se realizuje uživo, parlamentarci/ke sve samostalno organizuju, izveštavaju o radu parlamenta, dovode goste i gošće...

Nedelja zaljubljenih Organizovan je niz aktivnosti u trajanju od tri dana; tokom ovih aktivnosti, prikupljen je prilog koji je uplaćen na žiro-račun teško oboleloj učenici.

Uključivanje u mreže Delegacija parlamenta učestvovala je, početkom marta 2002, na Nacionalnoj konferenciji Evropskog parlamenta mladih; dva predstavnika/ce našeg parlamenta odabrani su da učestvuju na internacionalnim konferencijama u Mađarskoj i Hrvatskoj.

Obuka drugih parlamenata Naši parlamentarci/ke održali/e su jednodnevni seminar 23. februara o vođenju parlamenta za svoje vršnjake/inje iz Beograda, Novog Pazara, Požege i Prokuplja. Sve sami/e organizovali/e, opet!

Koncerti u dvorištu škole Svake subote od maja meseca, ako je vreme dopuštalo, mladi bendovi imali su dnevne koncerte, ovi koncerti dopunjeni su kvalitetnom muzikom sa ozvučenja.

Finansiranje iz opštinskog budžeta Od januara, parlament dobija određenu mesečnu sumu na svoj podračun i raspolaže tim sredstvima, a na kraju meseca podnosi izveštaj.

Saradnja sa pravom skupštinom Dragoljub Mićunović, tadašnji predsednik Veća građana Savezne skupštine SRJ, posetio je školu 21. septembra; bio je u poseti privrednim organizacijama, pa je tamo saznao da postoji parlament u školi, odlučio da poseti školu i upozna »kolege parlamentarce«, a potom je, u jednom odeljenju, održao čas o demokratiji.

Poseta Saveznoj skupštini Članovi/ice gimnazijskog parlamenta organizovano su posetili/e Saveznu skupštinu, na poziv Dragoljuba Mićunovića, 10. decembra; bilo je to prvi put da u zgradu skupštine uđe neka grupa građana/ki i obiđe zdanje; u skupštinskoj sali održana je svečana sednica gimnazijskog parlamenta, a prisustvovalo i nekoliko ministara/ki Savezne vlade.

Druga poseta Saveznoj skupštini Delegacija gimnazijskog parlamenta je, 28. januara 2002, primila donaciju: dva lap top-a i deset sati na internetu, u znak podrške što su na rukovodeće položaje škole i parlamenta izabrane žene.

Poseta premijera i ministra prosvete Premijer Zoran Đinđić i ministar prosvete i sporta Gaša Knežević posetili su školu 23. februara 2002, prisustvovali svečanoj sednici gimnazijskog parlamenta, razgovarali sa parlamentarcima/kama, a posle te sednice otišli zajedno do gradskog Trga na kafu; parlament je dobio još dva odlična računara. To je bio početak kampanje za celu Srbiju.

Poseta Belom dvoru Delegacija gimnazijskog parlamenta bila je u poseti Belom dvoru, na poziv prestolonaslednika Aleksandra Karađorđevića.

Odredbe koje učenicima/ama omogućavaju osnivanje učeničkih parlamenata

A) Konvencija o pravima deteta

- član 15 – pravo na slobodu udruživanja i mirnog okupljanja;
- član 12 – pravo na slobodno izražavanje mišljenja u svim situacijama koje ga se neposredno tiču;
- član 13 – sloboda izražavanja;

- član 14 – sloboda misli, savesti, veroispovesti;
- član 17 – pravo na informisanje.

B) Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja (članovi 56, 95, 98), Službeni glasnik Republike Srbije:

- Učenički parlament može da se organizuje u poslednja dva razreda OŠ i u srednjoj školi.
- Učenički parlament bira se svake školske godine i ima svog predsednika.
- Učenički parlament čine po dva izabrana predstavnika svakog odeljenja škole (u umetničkim školama po tri iz svakog razreda).
- Učenički parlamenti škola mogu da se udružuju u zajednicu učeničkih parlamenata.
- Učenički parlament razmatra odnos i saradnju učenika i nastavnika, vaspitača i stručnog saradnika.
- Učenički parlament obaveštava učenike o pitanjima od posebnog značaja za njihovo školovanje.
- Učenički parlament daje mišljenja i predloge stručnim organima, školskom odboru, savetu roditelja i direktoru o:
 1. pravilima ponašanja u školi
 2. godišnjem programu rada
 3. školskom razvojnom planu
 4. slobodnim i vannastavnim aktivnostima
 5. učešću na sportskim i drugim takmičenjima i organizaciji svih manifestacija učenika u školi i van nje.

Slabosti u funkcionisanju učeničkog parlamenta

Učenici/e navode da je osnovni problem u funkcionisanju parlamenta u njihovim školama to što nisu definisani:

- načini izbora predstavnika/ca za učenički parlament – često izostaje demokratski način izbora
- kriterijumi za izbor učenika/ca u učenički parlament
- procedure rasprave (neadekvatan pravilnik o radu)
- delokruzi aktivnosti
- načini komunikacije između parlamenta i škole

Često je izražena dekorativna uloga učeničkog parlamenta (postoji da bi postojao, zato što je moderno imati parlament) i nema prave participacije – neguje se poslušnički karakter kod učenika.

Zašto parlament ne funkcioniše tako dobro u školi – mišljenja srednjoškolaca/ki

- **neodgovarajuće vreme održavanja sastanaka** (*Obično je u međusmeni, a mi tada imamo sedmi čas, nikada ne postoji fiksirano vreme za sastanke. Polovini ne odgovara jer su na časovima u to vreme, a uveče posle časova – nekada nas i spremačica najuri jer je kasno.*);
- **nezainteresovanost učenika/ca, nastavnika/ca, škole** (*Ma, ne interesuje me gluvarenje i gluposti koje tamo pričaju. U početku sam bila puna energije da dam svoj doprinos radu parlamenta, ali to izgleda kao jedan vašar i bolje mi je da sedim kući nego da se nerviram. Kada je profesorka saznala da sam u parlamentu prokomentarisala nešto, rekla je kako su to gluposti koje se deci dopuštaju. Pitali smo profesorku da nam pomogne u organizaciji tribine, da nas uputi koji bi gosti bili adekvatni, ali je odgovorila da ima razredno starešinstvo, punu normu časova, angažovana je na hiljadu seminara i da ona neće da se petlja u to – nema vremena.*);

- **neinformisanost o parlamentima i mogućnostima – dobrobitima za učenike/ce, školu, profesore/ke, roditelje, lokalnu zajednicu** (*Čuo sam da parlament postoji u mojoj školi, ali nemam pojma šta je to i šta se to radi; šta ima da sedim i da raspravljam o maturi četvrtaka, a ja sam druga godina – već mesecima samo o maturi se priča. Jedino što parlament može da radi to je da raspravlja o ekskurzijama. Dođem ja na parlament, a jedan trećak insistira da se na dnevni red stavi da se izbaci profesor iz škole. Pa većina misli da se parlament time može baviti.*);
- **neozbiljnost predstavnika koji tu sede** (*Neki koji sede nemaju pojma što su tu, neki dođu samo da komentarišu i ogovaraju tuđe predloge i da samo kritikuju svaku odluku parlamenta, ponašaju se kao prava opozicija, ali kome?*);
- **neefikasnost i neorganizovanost** (*Imamo tri tačke dnevnog reda, ništa naporene, ali ne mrdnemo se od prve dva sata zato što se uludo troši vreme na sitnice koje su totalno nebitne; na dobacivanja i podsmevanja predlozima. Završi se sastanak, a na kraju samo znamo ko je šta pričao, ali ne i šta smo se dogovorili. Kada radimo neku aktivnost, konstatujemo šta treba da se uradi i to pobrojimo, ali se na kraju ne zna ko će to da uradi. Onda dođe predsednik i pita što to nije urađeno. I tako stalno. Formirali smo parlament, održali tri sastanka i tu je sve stalo.*);
- **netolerancija i neprihvatanje različitog mišljenja** (*Stalno se svađamo. Ne smeš da kažeš šta misliš da te posle pojedinci ne bi ismevali i nazivali raznoraznim imenima. Mislim da mnogi iz istih razloga ćute, a onda galamdžije na galamu izdejtstvuju svoje.*);
- **izabrani predstavnici bez demokratskog odlučivanja** (*To se zna – predložio razredni ko će u parlament još u prvoj godini i to se ne menja – nikada to više nije bila tema tokom četiri godine srednje. Za parlament se samopredložila jedna dotična odlikašica, a razredna se složila.*);
- **neprihvatanje parlamenta od strane profesora/ki – »miniranje« na svakom koraku, omalovažavanje i parlamenta i aktivnosti i učenika koji su izabrani kao predstavnici** (*Kada sam zbog sastanka parlamenta gde je bilo važno moje prisustvo pitao profesorku da izadem sa časa, ne samo da me nije pustila već je ljutito izvredala i mene i parlament. Profesorka je prokomentarisala: Imaš vremena da ga tračiš na parlament, a da učiš za bolju ocenu nemaš. Jadan vam parlament ako vas predstavlja Darko. To je moja učionica, ja je zaključavam, a vi nađite neko drugo mesto, pa vodite razgovore – nije ovo mesto za vas. Za sve što smo uradili, a kada nam je bila potrebna pohvala od strane profesora, nikada je nismo dobili – otprilike oni misle da su to gluposti, a mi dokoličari.*).

Zašto neki nastavnici/e imaju negativan stav prema parlamentu?

Neki/e nastavnici/e imaju skromne ili nemaju nikakve informacije o učeničkim parlamentima. Pojedini/e ne žele o tome više ni da znaju, strahujući da će im biti nametnuta obaveza koja će im oduzeti i ono malo slobodnog vremena koje imaju. Oni/e smatraju da učenici/e u parlamentu *gube vreme* i tako zanemaruju redovne školske obaveze. Parlament doživljavaju kao pretnju autoritetu profesora/ki (*Ja sam odrastao i ja najbolje znam šta je dobro za njih*).

Veliki broj učenika/ca i nastavnika/ca ne zna šta su učenički parlamenti, šta se kroz njih može uraditi i zbog čega su oni značajni. Po njihovom mišljenju, slaba informisanost o učeničkim parlamentima je ključni razlog što parlamenti ne funkcionišu tako dobro, a ostali razlozi su posledice te neinformisanosti.

Postoji značajan broj učeničkih parlamenata koji danas dobro funkcioniše

Mnogi, danas uspešni, parlamenti i sami su se na početku susretali sa navedenim problemima. Rešavali su ih ili ublažavali organizujući različite aktivnosti (informisanje učenika/ca, profesora/ki i roditelja o važnosti, značaju o radu učeničkog parlamenta; donošenje kriterijuma za izbor predstavnika/ca odeljenja za parlament; uspostavljanje pravila demokratskog izbora predstavnika/ca za

parlament; menjanje pravilnika/statuta i prilagođavanje novonastalim potrebama; organizovanje dodatne edukacije; uspostavljanje mehanizama komunikacije sa školom, lokalnom zajednicom i sl.). Svojim radom doprineli su poboljšanju imidža učeničkog parlamenta i razvoju pozitivnih stavova učenika/ca i profesora/ki. Postala je stvar prestiža i časti biti u parlamentu. Članovi/ice parlamenta, ali i učenici/e škole, motivisani su da daju što veći doprinos njegovom radu, kako bi sve zainteresovane grupe osetile dobrobiti od njegovog postojanja i rada. Negativni stavovi o parlamentu su promenjeni.

Organizacija parlamenta

Postoje različiti modeli na koje parlament može da se organizuje, a izbor modela zavisi od potreba koje predstavnici/e imaju. Podela funkcija u okviru parlamenta vrši se radi boljeg funkcionisanja. Pojedini parlamenti uspešni su ako imaju samo predsednika/cu i predstavnike/ce odeljenja, drugi su uspešniji ako organizuju različite operativne grupe ili ministarstva, koje će se baviti specifičnim pitanjima ili problemima (na primer, vannastavnim aktivnostima, kontaktima sa drugim školama i institucijama, organizovanjem slobodnog vremena i sl.). Podela zaduženja u okviru parlamenta omogućava lakšu realizaciju pojedinih aktivnosti i zadataka.

Postoji više modela učeničkih parlamenata. U nekim od njih, parlament se sastoji od:

- premijera/ke i ministara/ki (obrazovanja, sporta, finansija, kulture, informisanja...);
- predsednika/ce, potpredsednika/ca, predstavnika/ca odeljenja;
- predsednika/ca, potpredsednika/ca, zapisničara/ke, blagajnika/ce i radnih grupa (za organizovanje vanškolskih aktivnosti; za pisanje i podnošenje projekata ili traženje sredstava; za ispitivanje potreba učenika/ca radi planiranja aktivnosti; za komunikaciju sa učeničkim parlamentima drugih škola; za komunikaciju sa lokalnom zajednicom; za informisanje o aktivnostima parlamenta; za iznošenje mišljenja pred školskim organima, savetom roditelja i sl.).

Izabrani predstavnici/e zastupaju volju svih učenika/ca, donose odluke koje se tiču škole u celini i dužni su da obaveštavaju sve učenike o donetim odlukama.

Ukoliko nisu zadovoljni njihovim radom, učenici/e mogu da opozovu svoje predstavnike/ce u parlamentu

Proces donošenja odluka baziran je na konstruktivnom dijalogu.

Parlament treba da ima pravilnik o radu.

Učenički parlamenti zasnovani su na principu ravnopravnosti i poštovanja različitosti. Svaki učenik ima pravo, ali i obavezu, da iznese svoje mišljenje. Svi/e učenici/e su jednaki.

Zašto je važan učenički parlament?

- **Dobrim radom i funkcionisanjem učeničkog parlamenta poboljšava se opšta atmosfera, veće je zadovoljstvo radom i životom u školi!**
- **Učenički parlament garantuje osnovne slobode učenika/ca, kroz ostvarivanje prava na slobodu govora, udruživanja, izražavanja sopstvenog mišljenja...** (on je sredstvo za ostvarivanje participacije učenika/ca u životu škole i omogućava uticaj na bitne odluke).
- **Doprinosi poboljšanju kvaliteta života u školi** (širi se lepeza sadržaja u školi koji su u skladu sa potrebama i interesovanjima učenika; razvija se kvalitetniji odnos, saradnja i komunikacija između učenika/ca, profesora/ki i organa škole).

- **Omogućava se svestrani razvoj učenika/ca – sticanje novih znanja i veština bitnih za razvoj demokratske kulture** (saradnja i timski rad, demokratske vrednosti, prihvatanje različitosti i nediskriminatorno ponašanje, odlučivanje, uvažavanje tuđeg mišljenja, argumentovana rasprava, pregovaranje, zastupanje interesa učenika/ca...).

Pored toga, **nastavnici/ce** se bolje upoznaju sa željama i potrebama učenika/ca, troše manje vremena na uvođenje reda i discipline u svakodnevnom radu. Imaju osećaj olakšanja zbog smanjivanja odgovornosti u donošenju odluka i rizika da su pogrešne i nisu u najboljem interesu dece. Naravno, zadovoljniji su životom i radom u školi.

Roditelji imaju mnogo bolju komunikaciju sa svojom decom, koja postaju odgovornija i svesnija svojih mogućnosti. Ostvaruje se bolja saradnja između roditelja, učenika/ca i škole i smanjuje se broj konfliktnih situacija koja nastaju usled nezadovoljstva školskim životom. Učenici/e imaju priliku da u porodici primenjuju veština naučene u učeničkom parlamentu (prihvatanje različitog mišljenja, tolerantnost, mogućnost argumentovanog diskutovanja i sl.).

Lokalna zajednica takođe ima dobit od postojanja i dobrog funkcionisanja učeničkog parlamenta. Aktivnosti i akcije koje organizuje učenički parlament čine život u lokalnoj zajednici sadržajnijim. Ostvarivanjem saradnje sa učeničkim parlamentima, lokalna zajednica bolje upoznaje probleme i potrebe dece i mladih i može lakše da raspodeli sredstva u skladu sa uočenim potrebama.

Parlamenti nisu nešto što odrasli daju mladima, nešto što su učenici/e zaslužili/e pa ih treba nagraditi, već predstavljaju osnovno pravo mladih da se kroz samoorganizovanje i udruživanje aktivno uključe u kreiranje sopstvenog prostora i razvoja podsticajne sredine.

Preduslovi dobrog funkcionisanja učeničkog parlamenta

Sastanci našeg parlamenta su noćna mora. To izgleda tako da prvo tražimo prostoriju gde ćemo se okupiti, zatim pola sata ogovaramo one koji nisu došli, a rekli su da će doći. Svi pričaju u glas, a ako i neko nešto ozbiljno kaže o temi koja je na dnevnom redu, obavezno se javi par minera, koji su tu samo da podbadaju i ismevaju se onima koji zaista hoće nešto da rade, sa komentarima šta si se to naložila, da odsedimo pola sata pa palimo kući, ne davi više. Često više učenika priča u glas pa niko nikoga ne čuje i ne razme. Ne možemo da se dogovorimo ni oko najosnovnijih stvari, a kamoli da ostvarimo neku akciju.

Učenici ne znaju šta se radi u parlamentu, misle da je to mesto gde se samo priča i raspravlja a oni su za konkretne aktivnosti.

Nikad se ne zna ko šta radi, a i kada se zna uvek neko ne uradi na vreme, kao nije znao do kada treba.

Naš predstavnik je Jelica jer ona stanuje blizu škole i neće joj teško pasti da dolazi na sastanke.

Izabrali smo Anu jer je ona najbolji učenik u razredu.

Da bi se ovakve i slične situacije, ili mišljenja o parlamentu izbegla, važno je znati:

1. **Učenici/e, profesori/ke, organi škole, roditelji moraju biti informisani o učeničkim parlamentima** – kako radi i funkcionise, o ulozima, nadležnostima, odgovornostima predstavnika, dobiti i sl.

2. **Važno je unapred odrediti kriterijume po kojima se biraju predstavnici/e za parlament** – time se izbegava biranje po kriterijumima koji nisu bitni za dobrog parlamentarca/ku (npr. *ona stanuje blizu škole*; ova blizina ne garantuje da će osoba redovno dolaziti na sastanke parlamenta).

Dobar parlamentarac/ka poseduje i razvija: komunikacijske i liderske veštine i veštine izgradnje konsekvencija, sposobnost za aktivnu participaciju, timski rad i argumentovanje, znanja o dokumentima koji definišu rad parlamenta i pravima deteta.

1. Demokratski izbor učenika/ca za učenički parlament

Demokratska procedura izbora podrazumeva da učenici/e predlože i odaberu svoje kandidate/kinje. Mogu ih predlagati javno, uz argumentaciju zbog čega ih predlažu i zašto smatraju (pozivajući se na kriterijume) da će biti najbolji predstavnik/ca. Glasanje može biti i tajno.

Konačna odluka o izboru predstavnika/ca može biti doneta konsenzusom ili glasanjem (javno ili tajno).

Problem izbora predstavnika/ca odeljenja može se javiti kod učenika/ca prve godine. Tokom prvih dana školske godine, od njih se očekuje da izaberu predstavnike/ce odeljenja za parlament, a još uvek nemaju osnovne informacije o učeničkom parlamentu i ne poznaju se međusobno. Zbog toga, prvoj godini treba dati više vremena za informisanje o učeničkom parlamentu i sprovođenju demokratske procedure izbora članova/ica učeničkog parlamenta.

2. Pravila rada učeničkog parlamenta jasno su definisana

Bitno je da se članovi/ice parlamenta unapred dogovore o pravilima koja će definisati rad (statuti ili pravilnici sl). Ona se donose prilikom konstituisanja parlamenta i sa njihovim sadržajem treba da se složi većina članova/ica parlamenta. Pravilnik može da se menja tokom vremena u zavisnosti od situacije ili novih potreba, jer se sve ne može unapred predvideti. I u tom slučaju potrebno je da se većina saglasi sa promenama. Svake školske godine pravilnik se stavlja na razmatranje, jer se tada menjaju i članovi/ice parlamenta, a sa pravilnikom treba upoznati sve učenike/ce škole i profesore/ke, direktora/ku, školski odbor, savet roditelja.

Ne jedno pravilo se ne podrazumeva. Upravo pravila za koja mislimo da se podrazumevaju, mogu biti kamen spoticanja u radu parlamenta.

Učenici/e predlažu neka pravila, kako bi rad parlamenta učinili efikasnijim: poštujemo tuđe mišljenje i ideje; slušamo onoga ko govori; tražimo reč dizanjem ruke, učestvujemo i dajemo dorinos rešavanju problema, poštujemo dogovoreno vreme, unapred se informišemo o dnevnom redu sastanka, poštujemo odluke većine.

Mnoga pravila potrebno je dodatno konkretizovati. Ponekad se pravila krše samo zato što nisu dovoljno konkretna.

Učenički parlament može da predvidi neke sankcije za učenike/ce koji ne poštuju dogovorena pravila. Iako su učenici/e upoznati sa postojećim pravilnikom, pojedinci/ke ga krše. Pravilnik/statut može da predvidi sankcije za one koji ga krše.

Primer statuta učeničkog parlamenta

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Ученички парламент основан је као удружење ученика школе ради заступања интереса ученика и учешћа у доношењу одлука.

Програм рада парламента саставни је део Годишњег програма рада школе.

Члан 2.

Циљеви ученичког парламента су:

- активно учешће у образовно – васпитним активностима школе;
- иницирање и реализација сопствених акција у области науке, културе, спорта, хуманитарног рада и других делатности од интереса за ученике школе;

- развијање сарадње са Наставничким већем, Школским одбором, Саветом родитеља, руководством школе и локалном заједницом;
- успостављање и развијање сарадње са ученичким парламентима и другим организацијама младих;
- развијање свести о равнотежи између права и одговорности и остваривање права и интереса ученика;
- подстицање толеранције и демократизације односа у школи и развијање солидарности;
- усмеравање ка правим друштвеним и цивилизацијским вредностима.

Члан 3.

Надлежности

Ученички парламент ће се бавити:

- 1) давањем мишљења и предлога стручним органима, Школском одбору, Савету родитеља и директору о правилима понашања у школи, годишњем програму рада, школском развојном плану, слободним и ваннаставним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван ње;
- 2) разматрањем односа и сарадње ученика и наставника, васпитача или стручног сарадника;
- 3) обавештавањем ученика о питањима од посебног значаја за њихово школовање.

Члан 4.

Назив, седиште и обележја

Назив удружења:

Седиште:

Ученички парламент може имати своја обележја (амблем, химна, печат, грб, лого и слично)

II НАЧИН ОРГАНИЗОВАЊА ЧЛАНСТВА -Права и дужности члана

Члан 5.

Ученички парламент чине по два представника сваког одељења.

Члан 6.

Члан ученичког парламента има право да:

1. учествује у остваривању циљева ученичког парламента;
2. равноправно са другим члановима учествује у раду ученичког парламента;
3. бира и буде биран у стална и привремена радна тела ученичког парламента;
4. ученичком парламенту предлаже пројекте, акције, одлуке и друга документа на одлучивање;
5. учествује у реализацији свих активности ученичког парламента;
6. буде благовремено информисан о раду и активностима ученичког парламента.

Члан ученичког парламента је дужан да:

1. активно доприноси остваривању циљева ученичког парламента;
2. учествује у складу са својим интересовањима у активностима ученичког парламента;
3. обавља друге послове које му повери ученички парламент.

III ОРГАНИ УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА

Члан 7.

Органи ученичког парламента су: скупштина, председништво и тимови за различите делатности.

СКУПШТИНА

Члан 8.

Скупштина је законодавни орган који доноси одлуке ради остваривања циљева који су утврђени статутом, скупштина:

1. доноси план и програм рада ученичког парламента;
2. усваја правила ученичког парламента, као и измене и допуне правила;
3. бира и разрешава председника и потпредседника скупштине;

4. разматра и усваја, најмање једном годишње извештај председништва и тимова за различите делатности;
5. разматра и усваја предлоге чланова скупштине и тимова за различите делатности.

Члан 9.

Скупштину чине по два представника сваког одељења у школи, који се бирају гласањем на одељенским заједницама сваког одељења.

Мандат чланова скупштине је једна школска година и могу се поново бирати на исту функцију.

Мандат чланова скупштине може престати опозивом или оставком, пре рока на који су изабрани.

У случају неактивности или деструктивног утицаја на скупштину члан може бити опозван и искључен из скупштине и бираће се нови представник.

Члан 10.

Скупштина има председника, потпредседника, секретара, благајника.

Председника бирају чланови скупштине гласањем.

Потпредседника бирају чланови скупштине гласањем.

Секретара предлаже председник скупштине.

Благајника предлаже председник скупштине.

Члан 11.

Скупштина пуноправно одлучује ако је присутна половина од укупног броја чланова скупштине.

Скупштина одлучује већином гласова присутних.

Члан 12.

Седнице скупштине се заказују друге и четврте недеље у месецу и по потреби на предлог председника или потпредседника, као и на иницијативу трећине чланова скупштине.

О терминима одржавања седнице чланови парламента се обавештавају преко књиге обавештења ученичког парламента.

ПРЕДСЕДНИШТВО

Члан 13.

Председништво чине председник, потпредседник ученичког парламента, председници тимова за различите делатности, секретар и благајник.

Тимови за различите делатности

Члан 14.

Тимови за различите делатности су привремена или стална радна тела која се старају о спровођењу циљева ученичког парламента.

Тимови за различите делатности који су стална радна тела:

1. тим за сарадњу са стручним органима школе, Школским одбором, Саветом родитеља, руководством школе, наставницима и локалном заједницом;
2. тим за културу;
3. тим за спорт;
4. тим за хуманитарне акције;
5. тим за информисање;
6. ...

Одлуку о формирању и гашењу тимова и њиховим надлежностима доноси скупштина у складу са интересовањима ученика школе.

Сваки тим има свог председника, који се бира гласањем у оквиру тима.

Председници тимова су чланови председништва ученичког парламента.

Сваки тим има свог сарадника из реда наставника.

Члан 15.

Надзорни одбор

У случају потребе, формираће се надзорни одбор, који именује скупштина.

Надзорни одбор контролише финансијско пословање ученичког парламента.

Надзорни одбор има три члана и саветника из реда наставника.

IV JAVNOST RADA I OBAVEŠTAVANJE

Član 16.

Rad učeničkog parlamenta je javan. Председништво се стара о редовном обавештавању чланства и јавности о раду и активностима учениčkog парламента, непосредно или путем интерних публикација.

V SARADNJA

Član 17.

Radi ostvarivanja svojih ciljeva, učenički parlament uspostavlja kontakte i saraduje sa drugim stručnim, naučnim, obrazovnim i sličnim udruženjima i organizacijama u zemlji.

VI SREDSTVA I FINANSIJE

Član 18.

Sredstva neophodna za rad i finansiranje aktivnosti učeničkog parlamenta ostvaruju se: komercijalnim aktivnostima učenika, dobrovoljnim prilozima učenika, profesora, roditelja i donacijama od strane привредних организација, државних органа, школе и других donatora, конкурсашем за реализацију пројеката код домаћих и иностраних организација и реализацијом других активности у складу са законом.

VII НАЧИН МЕЊАЊА СТАТУТА

Član 19.

Измене и допуне статута су могуће на основу предлога трећине чланова учениčkog парламента. Измене и допуне статута су усвојене када се за њих изјасни већина чланова учениčkog парламента.

VIII PRESTANAK RADA UČENIČKOG PARLAMENTA

Član 20.

Učenički parlament prestaje sa radom odlukom većine članova učeničkog parlamenta, kada prestanu uslovi za ostvarivanje ciljeva parlamenta, kao i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

U slučaju prestanka rada učeničkog parlamenta, imovina učeničkog parlamenta se prenosi na školu.

IX ZAVRŠNA ODREDBA

Član 21.

Statut stupa na snagu danom usvajanja od strane skupštine učeničkog parlamenta.

Председник скупштине

3. Postoji više načina donošenja odluka u učeničkom parlamentu i svi su legitimni u zavisnosti od okolnosti!

- **kompromis** (prihvatanje rešenja koje ne zadovoljava želje, nekada i potrebe svih članova/ica grupe);
- **konsenzus** (donošenje rešenja sa kojim se slažu svi/e članovi/ice grupe, prednost je što su odluke donete na ovaj način trajnije i više se poštuju, ali je proces izgradnje konsenzusa dug i nemoguće ga je uvek primenjivati);
- **glasanje** (najčešći način donošenja odluka u parlamentu, podrazumeva da je odluku donela većina, ali svi/e treba da je poštuju; za izglasavanje određenih odluka može se tražiti različita većina, na primer za odluku mora da glasa bar dve trećine parlamentarki/ca).

Načini donošenja odluka i njihovo utemeljenje u pravilniku bitni su naročito u onim parlamentima gde postoji sukob ličnog i grupnog interesa – interes parlamenta je jedan, a učenika/ca drugi (na primer, od

neke odluke parlamenta korist imaju samo pojedinci/ke, a sa tom odlukom se ne slažu ostali/e parlamentarci/ke).

Postoje situacije u kojima svi mogu i treba da učestvuju u odlučivanju. Kada su odluke bitne za celu grupu, kada ima dovoljno vremena da se dogovara – važno je sprovesti zajedničko odlučivanje. Svaki predstavnik parlamenta argumentovano iznosi svoj stav, i nakon što se svi saslušaju (aktivno slušanje, bez omalovažavanja, vređanja ili etiketiranja tuđih stavova), grupa zajednički odlučuje o tome koja odluka da se donese.

Sa odlukama koje donosi parlament moraju biti upoznati, pored učenika/ca i organi škole.

4. Izabrani predstavnici treba da budu u stalnom kontaktu sa učenicima/ama iz svog odeljenja!

Svi učenici/e škole treba da budu obavešteni o radu parlamenta, o odlukama koje se donose. Takođe, treba da imaju mogućnost da preko svojih predstavnika/ca utiču na rad parlamenta. Samo na ovakav način može da se omogućiti demokratsko funkcionisanje parlamenta!

5. Timski rad je ključ uspeha u učeničkim parlamentima! Kvalitet rada zavisi od adekvatne raspodele posla!

U timskom radu uspeh ne zavisi od toga da li se bolje radilo u odnosu na drugog, već koliko se dobro radi sa drugim na postizanju zajedničkog cilja. Pojedinač/ka deli uspeh sa svim članovima/icama svoje grupe.

Za stvaranje uspešnog tima, bitno je da postoji:

- **zajednički cilj – zajednička vizija** (svim članovima/icama tima cilj je jasan i teže da ga ostvare);
- **poverenje i dobri međuljudski odnosi** (članovi/ice grupe međusobno se uvažavaju i mogu da se oslone jedni na druge);
- **jasna raspodela uloga** (svako radi ono što najbolje zna, zna šta tim od njega očekuje i kako može voditi tim ka uspehu);
- **komunikacija** (članovi/ice tima treba da budu otvoreni jedni prema drugima, spremni za razmenu);
- **uvažavanje različitosti** (za članove/ice tima važno je da znaju da se njihov sistem vrednosti, stil življenja, lična saznanja mogu razlikovati od vrednosti, iskustva i znanja drugih članova i da je važno da poštuju te razlike);
- **ravnoteža između zahteva i odnosa u grupi** (važno je ostvariti ravnotežu između rada na zadatku i održavanja dobrih odnosa između članova/ica tima).

6. Sastanak učeničkog parlamenta

Sastanak priprema predsednik/ca parlamenta, a za sastanak se pripremaju svi članovi/ice! Efikasnost sastanka u mnogome zavisi od njegove blagovremene pripreme, određivanja tačaka dnevnog reda i blagovremenog obaveštavanja članova/ica o njima. Obaveza svih je da se pripreme za sastanak.

Saveti za vođenje sastanka/fokusirane rasprave

SITUACIJA	ŠTA ČINITI	PRIMERI
1. KAKO POČETI	<ul style="list-style-type: none">★ osigurati ugodnu atmosferu, bez prekidanja★ dati kontekst odmah na početku: <i>ovo što ćemo raditi je</i>	<i>Da počnemo. Stefane, budi ljubazan i zatvori vrata. Na prethodnom sastanku parlamenta odlučili smo da se</i>

	<p><i>važno</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ★ prvo pitanje mora biti jasno (dobro ga je zapisati) ★ nekad je potrebno postaviti pitanje svakom učesniku pojedinačno 	<p><i>dogovorimo oko novog načina izbora rukovodstva učeničkog parlamenta. To bi trebalo da uradimo što pre, jer se bliži vreme izbora novog predsednika/ce i potpredsednika/ca. Šta mislite o dosadašnjem načinu izbora?</i></p>
2. PAMTITE SVAČIJU IDEJU	<ul style="list-style-type: none"> ★ zabeležiti kratko svaki odgovor ★ zamoliti nekoga da vodi detaljan zapisnik ★ koristiti beleške da biste ponovili ono što je važno između pojedinih pitanja ★ koristiti beleške za pisanje izveštaja 	<p><i>Spomenuli ste sledeće elemente:... (pročitati ponovo zabeleženo)</i> <i>Šta je najvažnije za...</i></p>
3. OSIGURAJTE KONTINUITET RASPRAVE	<ul style="list-style-type: none"> ★ ako niko ne odgovori, ponovite pitanje; preformulišite ga samo u najnužnijem slučaju ★ ako se učesnici/e udalje od teme, ponovite pitanje ★ ako se neko stalno javlja i dugo govori, tražite konkretne primere; pitajte ima li neko drugi konkretan primer 	<p><i>Da čujemo nekog drugog, kako bi se predloženi način izbora odrazio na funkcionisanje učeničkog parlamenta?</i></p>
4. DRŽITE SE TEME	<ul style="list-style-type: none"> ★ kad grupa počne da se udaljava od teme, ponovite ukratko ono što je već rečeno ★ upozorite na udaljavanje od teme i »neutrališite ga « ★ ponovite pitanje 	<p><i>Ovo je vrlo važno, hajde da se opet vratimo na to – kako bi se predloženi način izbora konkretno odrazio na funkcionisanje?</i></p>
5. NEKA RASPRAVA BUDE PRAKTIČNA	<ul style="list-style-type: none"> ★ kada uvedete neko pitanje, dajte i vi praktičan primer ★ kada je odgovor uopšten, tražite da daju primer iz sopstvenog iskustva 	<p><i>Evo, na primer, u nekim školama kandidati za predsednika/cu sprovode kampanju na početku školske godine, u kojoj predlažu i predstavljaju svoj program rada. Imate li vi još neke primere i konkretne ideje?</i></p>
6. RAZJASNITE NESLAGANJA	<ul style="list-style-type: none"> ★ ovo nije uvek neophodno, ponekad su različiti stavovi korisni u diskusiji ★ ako nastane debata, ne priklanjati se odmah jednoj strani, već pitati učesnike/ce ima li i drugačijih mišljenja ★ ako se neko ne slaže, neka obrazloži sopstveni stav, a ne samo da izražava neslaganje 	<p><i>Lepo je imati čvrst stav, ali hajde da čujemo što više različitih mišljenja.</i></p> <p><i>Dobro, ti misliš da oni nisu pravu. Zašto tako misliš?</i></p>
7. ZAKLJUČITE RASPRAVU	<ul style="list-style-type: none"> ★ ponovite ukratko o čemu se razgovaralo ★ ako ste vodili beleške, obezbedite da i grupa može da ih dobije 	<p><i>Danas smo se dogovorili sledeće:...</i></p> <p><i>Hvala vam, ovo je bila vrlo korisna razmena mišljenja, na</i></p>

	<p>★ ponovite zaključak; ako i nema direktnog zaključka, napomenite da je ponekad cilj samo razjašnjavanje i razmena mišljenja, bez nekih drugih rezultata</p>	<p><i>sledećem sastanku ćemo konkretizovati dalje korake.</i></p>
--	--	---

Poželjno je da u učeničkom parlamentu bude imenovan zapisničar/ka koji/a će voditi zapisnik na svakom sastanku, jer će se na taj način lakše evidentirati prisustvo predstavnika/ca, omogućiti pouzdanije informisanje, kao i odgovornost za ono što je na sastanku dogovoreno.

Zapisnik sadrži informacije o mestu održavanja sastanka, vremenu, broju prisutnih predstavnika, dnevnom redu sastanka, donetim odlukama, o predstavnicima/ama odgovornim za realizaciju aktivnosti i roku izvršenja. Zapisnike potpisuju zapisničar/ka i predsednika/ca parlamenta.

ZABLUDE I ISTINE O PARLAMENTU

- **Lideri/ke učeničkih parlamenata treba da budu oni koji planiraju da se bave politikom.**

Zabluda. Učenički parlament priprema učenike/ce za život, ne predstavlja regrutni centar za buduće političare/ke. Na žalost, u nekim školama, predsednici/e učeničkih parlamenata birani su zato što pripadaju podmlacima političkih partija.

- **Profesori/ke mnogo bolje razumeju potrebe učenika/ca, nego oni sami zato što su profesori/ke stariji i iskusniji.**

Zabluda. Deca najbolje razumeju svoje potrebe, najbolje prepoznaju probleme svojih vršnjaka/inja.

- **Prava participacija dece podrazumeva da deca potpuno samostalno rade i odlučuju u učeničkom parlamentu, bez odraslih.**

Zabluda. U procesu participacije deca i odrasli su zajedno. Odrasli ne mogu izbeći svoju ulogu u procesu participacije.

- **Nezadovoljstvo radom učeničkog parlamenta učenici/e mogu iskazati opozivom predstavnika/ca.**

Istina. Predstavnici/e parlamenta zastupaju interese učenika/ca, imaju obavezu da blagovremeno obavestavaju o donetim odlukama, kao i da razgovaraju sa njima o svim pitanjima koja bi mogla biti izneta pred parlament. Ukoliko učenici/e koji su ih delegirali nisu zadovoljni njihovim radom – mogu ih opozvati. Takođe, predstavnici/e imaju mogućnost podnošenja ostavke na svoju funkciju.

- **Ako parlament većinom glasova donese odluku za koju nije glasao vaš predstavnik/ca – on/ona nije dužan da je poštuje.**

Zabluda. Ukoliko je odluka doneta glasanjem, moraju je poštovati svi/e, čak i kad njom nisu zadovoljni svi članovi/ce grupe,

- **Kvalitet rada parlamenta zavisi od podele uloga unutar tima.**

Istina. Kvalitet rada učeničkog parlamenta, pored ostalog, zavisi od adekvatne raspodele posla unutar tima, s obzirom na konkretni radni zadatak.

- **Deca/mladi moraju prvo da nauče da prihvataju odgovornost za svoje postupke, pa tek onda da dobiju mogućnost da ostvaruju svoja prava u učeničkom parlamentu.**

Zabluda. Prava nisu nešto što odrasli daju deci, što deca treba da zasluže, već ih deca stiču samim rođenjem i to im niko ne može oduzeti. Učenici/e treba da budu upoznati i sa pravima i odgovornostima učenika/ca navedenim u Zakonu o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja RS.

- **Predstavnike/ce parlamenta ne čine samo učenici/e sa odličnim uspehom!**

Istina. Ne znači da će samo odlični učenici/e biti uspešni/e parlamentarci/e, niti da će parlament koji čine samo odlični đaci dobro funkcionisati.

- **To je mesto gde se rešavaju svi problemi!**

Zabluda. Nadležnosti učeničkog parlamenta precizno su definisane i jano je čime parlament može da se bavi (Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja RS).

- **Učenički parlament je – učenički i nije dužan da o svojim odlukama obaveštava odrasle u školi.**

Zabluda. Učenički parlament dužan je da o svojim odlukama obaveštava organe upravljanja škole (direktora/ku, školski odbor, savet roditelja). To je preduslov za razvijanje partnerskih odnosa i jačanje međusobne saradnja. Učenici/e mogu da pokrenu i realizuju projekte u saradnji sa organima škole.

- **Učenički parlament zahteva dodatna finansijska sredstva koja škola mora obezbediti.**

Zabluda. Aktivnosti učeničkog parlamenta jednim delom usmerene su na prikupljanje materijalnih i finansijskih sredstava za njegov rad i funkcionisanje (organizovanjem prodajnih izložbi, dobrotvornih akcija, obraćanjem organizacijama koje su u mogućnosti da finansiraju akcije i dr.).

- **Učenički parlament treba da podstakne aktivnije učešće roditelja u školskom životu.**

Istina. Roditelji predstavljaju značajan resurs u radu učeničkog parlamenta; osim toga, njima je u interesu da učenički parlament dobro funkcionise.

- **Učenički parlament može da pokrene pitanja značajna za mlade u lokalnoj zajednici.**

Istina. Učenički parlament može da pokrene pitanja značajna za mlade u lokalnoj zajednici. Aktivnosti mogu biti ne samo na nivou škole, već na širem planu i time doprinose da se lokalna zajednica upozna sa problemima i potrebama mladih i da život mladih učine kvalitetnijim i sadržajnijim.

- **U učeničkom parlamentu treba da se čuje glas svih grupa i podgrupa u školi bilo da su u pitanju izbeglice, interno raseljena lica, manjinske grupe ili lica sa smetnjama u razvoju.**

Istina. U učeničkom parlamentu treba da postoje tzv. mera afirmativne akcije kojom se obezbeđuje učešće ovih manjinskih grupa.

- **Nije važno kog pola su osobe u rukovodstvu učeničkog parlamenta.**

Zabluda. Pošto je učenički parlament demokratski izabrano telo koje treba da predstavlja interese svih, važno je da u rukovodstvu budu podjednako zastupljeni/e i devojke i mladići. Na taj način može se obezbediti da se ne zanemaruju neki problemi i da se parlament bavi problemima i jednih i drugih.

Planiranje u učeničkom parlamentu

Demokratske procedure u izboru učenika/ca za parlament, nastajanje kvalitetnih pravilnika o radu, timski rad i sl. nisu sami za sebe cilj, već sredstva koja će učiniti rad parlamenta efikasnijim i omogućiti željene promene!

Planiranje u učeničkom parlamentu (određivanje vizije, misije, vrednosti; akciono planiranje; projektno planiranje) treba da bude u skladu sa Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja.

Planiranje uključuje:

1. sagledavanje sadašnje situacije,
2. utvrđivanje potreba i izazova,
3. predviđanje budućih okolnosti i događaja,
4. postavljanje ciljeva,
5. definisanje željenih promena,
6. definisanje aktivnosti koje će do njih dovesti.

Objektivno sagledavanje ovih činjenica omogućuje realno planiranje. Planiranje je timski rad. Zajedničko prolaženje kroz proces planiranja članova/ica učeničkog parlamenta ili korisnika/ca usluga, partnera/ki i saradnika/ca doprinosi boljoj komunikaciji svih kojih se planiranje tiče, svima otvara mogućnost viđenja vlastite pozicije i doprinosa, ujednačava očekivanja, pojačava motivisanost i težnju svih ka zajedničkom cilju.

A) U strateškom planiranju važno je da učenički parlament definiše:

- **viziju** (jasnu sliku budućnosti učeničkog parlamenta i njegove uloge u zajednici; na primer, vizija Učeničkog parlamenta u » Tesli« *je grad u kome žive tolerantni, ravnopravni i aktivni mladi ljudi*);
- **misiju** (jezički iskaz o tome ko smo mi, čemu težimo i zbog čega postojimo; misija treba da nas vodi iz mesta na kome se nalazimo u mesto gde želimo da stignemo i da odražava naše vrednosti, uverenja, oblast delovanja, pristup; na primer, *naša misija je promocija vrednosti tolerancije, ravnopravnosti i aktivizma mladih, aktivnog učešća dece i mladih u donošenju odluka, kroz organizovanje kampanja, seminara, tribina, radionica i drugih javnih događaja*);
- **vrednosti** (jasne vrednosti za koje se zalažemo i u skladu sa kojima se radi i deluje; primeri vrednosti: **poštovanje dečijih i ljudskih prava, aktivno učešće mladih, razvijanje partnerstva, poštovanje zakonskih odredbi**).

Aktivnosti/akcije učeničkog parlamenta usmerene su ka viziji i misiji, a odvijaju se u skladu sa postavljenim vrednostima.

B) Akciono planiranje u učeničkim parlamentima

Da bismo uspešno planirali i vodili akcije/projekte, treba da definišemo:

Šta želimo da postignemo? (**cilj**)

Kako ćemo to uraditi? (**aktivnost**)

Kada ćemo to uraditi? (**vreme**)

Ko je za to zadužen? (**odgovorne osobe**)

Akciono planiranje je segment planiranja orijentisan ka nekom specifičnom cilju, koji je segment jednog opšteg cilja.

Primer opšteg cilja: Obezbeđivanje kvalitetnih edukativnih i kulturnih sadržaja u gradu.

Primer specifičnog cilja: Omogućiti deci i mladima pristup kvalitetnim edukativnim i kulturnim sadržajima koji nisu dostupni u redovnim obrazovanjima i drugim institucijama.

Od početne situacije do cilja koji smo postavili potrebno je preći određen put. Taj put treba unapred isplanirati i odrediti korake/aktivnosti koje vode ka dostizanju željenog cilja.

Važno je unapred imati informacije i odgovore na sledeća pitanja:

1. Kako ćemo doći do cilja? Koje konkretne aktivnosti sadrži naša akcija? Definišemo konkretne akcije, postupke, usluge – sve ono što ćemo uraditi da bismo postigli određen cilj.
2. Koji je vremenski plan specifičnih aktivnosti? Kada se one realizuju? Na osnovu ovoga dolazimo do ukupnog vremena trajanja akcije/projekta.
3. Koje osobe su odgovorne za određene korake/pojedinačne aktivnosti i akcije? Svako treba da preuzme obavezu koja mu najviše odgovara. Treba voditi računa da se obaveze ravnomerno raspodele.
4. Koji su naši kapaciteti? Šta nam je još potrebno?
5. Koje od drugih zainteresovanih grupa možemo i/ili treba da uključimo u rad?
6. Da li nam je potrebna nečija dozvola za ostvarivanje naše akcije? Čija? Kako ćemo stupiti u kontakt sa njima?
7. Kome je naša akcija neposredno namenjena? Vršnjacima/kinjama, roditeljima, profesorima/kama, lokalnoj zajednici? Kako ćemo ih informisati o svojoj akciji?
8. Da li će nam za izvođenje konkretne akcije/projekta biti potrebne neke veštine?
9. Da li nam je potreban prostor za izvođenje aktivnosti? Kakav? Kako ćemo do njega doći?
10. Da li su za realizaciju akcije/projekta potrebna sredstva (novac, materijal, oprema, usluge)? Kome ćemo se obratiti za obezbeđivanje sredstava?
11. Šta će biti pokazatelji uspešnosti akcije/projekta i kako ćemo meriti uspešnost?
12. Kako ćemo čuvati podatke o realizaciji akcije/aktivnosti? Koje ćemo podatke čuvati i skupljati, kako ćemo napisati izveštaj?
13. Koje teškoće/prepreke očekujemo u realizaciji našeg plana? Kako ih možemo sprečiti?

Pored ovih pitanja, u zavisnosti od konkretne akcije, pojaviće se i niz drugih pitanja na koja valja odgovoriti unapred.

Primer najjednostavnije tabelle za akciono planiranje

Najjednostavnija tabela za akciono planiranje sadrži sve aktivnosti, ciljnu grupu, vreme realizacije aktivnosti, nosioce aktivnosti i imena osoba odgovornih za realizaciju.

Aktivnosti	Kome su namenjene?	Vreme	Ko je realizator aktivnosti?	Odgovorna osoba iz tima
Organizovanje radionica škola stripa	mladima od 1 do 4 godine	februar–april	akademski slikar – Petar Petrović	Tim za kulturu – Ana Petrović

Pored definisanje osnovnih aktivnosti, potrebno je navesti svaki korak u okviru neke aktivnosti i precizno odrediti vreme za njihovu realizaciju, kao u sledećem primeru:

Meseci/nedelje – konkretne aktivnosti	Februar	Mart	April	Odgovor na osoba iz tima
kontaktirati voditelja/ku radionice	x			Milan
odrediti mesto i vreme realizacije radionica		x		Marija
staviti obaveštenje za učenike/ce na oglasnu		x		...

tablu																				
kreirati, štampati i distribuirati liflete o školi stripa (informisanje učenika)		x	x	x																...
formirati grupe učenika i napraviti raspored					x	x														...
nabaviti materijal za rad radionice						x	x													...
kreirati i dostaviti medijima informacije o aktivnostima (saopštenje za javnost)							x				x								x	...
realizacija radionica – škola stripa								x	x	x	x	x								...
praćenje rada škole stripa								x	x	x	x	x								...
podnošenje finansijskog izveštaja																			x	...
podnošenje narativnog izveštaja																			x	...
postavljanje informacija na sajt učeničkog parlamenta					x						x								x	...
...																				...

C) Projektno planiranje – pisanje predloga projekta

Učeničkom parlamentu potrebna su sredstva za rad i realizaciju aktivnosti i zbog toga se mora obratiti nekoj ustanovi, organizaciji i sl. za finansijsku podršku. To se čini kroz **predlog projekta**.

Ukoliko donator nema svoj formular, elementi koje projekat treba da sadrži su:

1. **prpratno pismo** (u kratkim crtama objašnjavate donatoru ko ste i zašto mu se obraćate);
2. **predstavljanje/opis učeničkog parlamenta i škole** (navodite broj učenika/ca, profesora/ki, značajne aktivnosti koje ste realizovali, problemi, saradnja sa drugim organizacijama i sl.);
3. **opis problema** (uočeni problem predstavlja se konkretno i argumentovano);
4. **cilj/evi** (definišete šta želite da postignete);
5. **aktivnosti i vremenski plan** (navodite konkretne aktivnosti koje će biti realizovane u okviru projekta i njihovo vremensko trajanje);
6. **učesnici/e – ciljna grupa** (objašnjavate kome je projekat namenjen, koliki će biti broj učesnika/ca, zašto su baš oni vaša ciljna grupa i sl.);
7. **mesto realizacije** (navodite gde će se aktivnosti realizovati, u školi, lokalnoj zajednici, regionu...);
8. **evaluacija** (objašnjavate način na koji ćete meriti postignuto i kako ćete prikupljati/dobijati podatke – upitnicima, anketama, intervjuima i sl.);
9. **projektni tim** (navesti ko sve učestvuje i na koji način je odgovoran za realizaciju projekta);
10. **budžet** (izražavate sve troškove, struktura budžeta mora biti jasna i precizna i u skladu sa navedenim aktivnostima);
11. **prilozi** (navodite sve informacije koje prethodno nisu navedene, a smatrate da je bitno da ih donator ima (liflet o vašem parlamentu, aktivnosti – akcije, projekti koje ste do sada realizovali, preporuke i sl.)

Kada vam donator odobri projekat i kada realizujete sve aktivnosti, podnosite donatoru finansijski i narativni izveštaj. U finansijskom izveštaju prilažete sve račune, pokazujući da je novac namenski trošen, a u narativnom izveštaju pišete o tome kako je protekla realizacija aktivnosti, da li su ostvareni ciljevi i koji su rezultati projekta.

Koliko ste naučili o učeničkim parlamentima?

(Ako je odgovor tačan, zaokružite **T**, u suprotnom, zaokružite **N**)

- Učenički parlament funkcioniše kroz redovne sastanke i na osnovu unapred dogovorenih pravila. N T
- Učenički parlament još uvek nije zakonski definisan. N T
- Organi upravljanja Užičke gimnazije su 2001. predložili učenicima da formiraju prvi parlament u Srbiji. N T
- Nije bitno da svaki parlament ima plan i program rada ili pravilnik o radu. N T
- Radi boljeg funkcionisanja učenički parlament mora da formira svoje organe/radne grupe koje će se baviti različitim temama. T N
- Parlament može da da mišljenje upravi i stručnim organima škole samo u vezi se vannastavnim i slobodnim aktivnostima. N T
- Svaki učenik/ca podjednako je odgovoran/na za izbor svojih predstavnika/ca. N T
- Predstavnic/e koji/e se izaberu u prvoj godini školovanja – ostaju u parlamentu do kraja četvrte godine. N T
- Predsednik/ca delegira odgovornost, podstiče participaciju i saradnju, kreira atmosferu poverenja i grupne pripadnosti. N T
- Samo predsednik/ca dužan/na je da reaguje u situacijama konflikta. N T
- Predstavnic/e parlamenta donose odluke koje su prvenstveno u njihovom interesu. N T
- Parlament razmatra odnos i saradnju učenika/ca i nastavnika/ca, vaspitača/ica i stručnog/e saradnika/ce. N T
- U redu je ako se svi članovi/ce parlamenta oslovljavaju u muškom rodu. N T
- Učenički parlament ne mora da ima definisanu misiju, važno je da ima dobar plan aktivnosti. N T
- U svaku akciju učeničkog parlamenta mora biti uključeno najmanje 20% učenika/ca. N T